

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА НА ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА
2021-2028 Г.**

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2
РАЗДЕЛ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ**

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	2
I. Въведение	3
II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Сатовча	3
III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	47
IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове	51
V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	52
VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен	53

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

I. Въведение

Събирането и износът на билки са традиционни за нашата страна. За да бъде опазено богатството от лечебни растения, е необходимо прилагане на система от мерки и механизми, която да осигури устойчивото развитие на ресурсите.

През последните години все повече нарастват изискванията към качеството на билките, предлагани на световните пазари и изискванията за опазване на околната среда. За да бъдат българските фирми конкурентоспособни при новите условия, те трябва да се стремят към все по-добро качество на продукта, непрекъснато да развиват технологиите, да включват нови асортименти, да удостоверяват, че при събирането на билки от естествените им находища не се нанасят увреждания на природата. Нараства делът на култивираните билки и производството на биологична продукция.

Във връзка с изискванията на чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г., посл. изм. ДВ бр. 17/2021 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.) към Общинската програма за опазване на околната среда на Община Сатовча за периода 2021-2028 г. е разработено настоящето Приложение „Раздел Лечебни растения“.

С приложението „Раздел Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Разделът включва информация за видовете лечебни растения, разпространението им, режимът на тяхното ползване, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Сатовча

На Таблица 1. е представена основна информация относно лечебните растения, разпространени на територията на община Сатовча:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Таблица 1. „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на околната среда на община Сатовча за периода 2021-2028 г.

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
Дървесни видове								
1.	Благун / <i>Quercus frainetto</i> 	Среща се основно в Подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела между 700 и 1100 м. н.в.			Кората на млади клонки	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в позвоелително за странични ползвания
2.	Бял бор / <i>Pinus sylvertris</i> 	Повсеместно в горския фонд			Борови връхчета	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в позвоелително за странични ползвания
3.	Бреза / <i>Betula pendula Rothm.</i>	Повсеместно в горския фонд			Всички части на растението	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в позвоелително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
4.	Брекиня / <i>Sorbus torminalis</i> 	Среща се основно в Подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела между 700 и 1100 м.н.в			Плодът	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
5.	Полски бряст / <i>Ulmus minor</i>	Среща се в отделите 59, 89, 294, 297, 329			Кората	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
6.	Бук / <i>Fagus sylvatica</i> 	Повсеместно в горския фонд			Всички части на растението	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
7.	Бяла върба / <i>Salix alba</i> 	Покрай реки	Кора - 50 000	40% - 20 000	Кора, която се събира рано на пролет	Посединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
			Листа – 50 000	70% - 35 000				

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
8.	Обикновен габър / <i>Carpinus betulus</i> 	Повсеместно в горския фонд			Кората, листат, цветовете и сокът от растението	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
9.	Ела / <i>Abies alba</i> 	Повсеместно в горския фонд			Иглите, свежите клонки, незрелите шишарки (докато още имат зелен цвят)	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
10.	Черна елша / <i>Alnus glutinosa</i>	Покрай реки и потоци			Зрели шишарки, листа и кора	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
11.	Ива (козя върба) / <i>Salix caprea</i> 	Повсеместно			Кора	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
12.	Киселица (дива ябълка) / <i>Malus sylvestris</i> 	Из храсталаци и силно изредени гори			Плодът	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
13.	Сребролистна липа / <i>Tilia tomentosa</i> 	Внесена е изкуствено в отделни култури и се среща единично в състава на дървостойите в подотдели: 47 „з“, 49 „е“, 242 „д“, 324 „к“, 325 „а“, „к“			Цвят	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
14.	Мекиш / <i>Acer tataricum</i> 	Среща се основно в Подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела до 800 м. н.в. в отдели 229, 263, 264 и 365			Листата, кората, младите клонки и по-рядко цветовете и дървесината	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
15.	Мъждрян / <i>Fraxinus ornus</i>	Среща се основно в Подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела между 700 и 1100 м.н.в.			Изушена кора, събрана рано на пролет	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
16.	Офика / <i>Sorbus aucuparia</i> 	Повсеместно в горския фонд			Плодът	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
17.	Смърч / <i>Picea abies</i> 	Повсеместно в горския фонд			Всички части на растението	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
18.	Черна тополя / <i>Populus nigra</i> 	Покрай реки			Пъпки	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
19.	Трепетлика / <i>Populus tremula</i> 	Покрай реки			Пъпките, листата и кората на трепетликата	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
20.	Източен чинар / <i>Platanus orientalis</i> 	По каменистите и пясъчливите разливи на реките почти непосредствено до течащи води. В стопанството се среща в отдели 89,294,310			-	Поединично или на групи от по няколко дървета	Ограничен	Забранен за ползване. Видът е в Червената книга на България т. 1 с категория рядък

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
Храстовидни растения								
21.	Червена боровинка / <i>Vaccinium vitis-idaea</i> 	Повсеместно в горския фонд над 800 м. н. в.			Листа и плодове	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
22.	Черна боровинка / <i>Vaccinium myrtillus</i> 	Повсеместно в горския фонд над 1000 м. н. в.			Листа и плодове	На групи	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
23.	Бръшлян / <i>Hedera helix</i> 	Расте из широколистните и смесени гори, порядко и по скали из цялата страна до 1800 м. н. в.	Листа – 50 000	70% - 35 000	Листата	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
24.	Бъз черен (свирчовина) <i>Sambucus nigra</i> 	Храсталаци и гори	Цвят – 50 000	70% - 35 000	Цветове, плодовете, листата и кората на растението	Посединично	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
			Плод – 50 000	70% - 35 000				
25.	Червен глог / <i>Crataegus monogyna</i> 	Расте из горите и храсталаците	Плод – 50 000	70% - 35 000	Листата с цветовете или само цветовете, или плодовете	На петна	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
			Листа - 50 000	70% - 35 000				
			Цвят - 50 000	70% - 35 000				
26.	Драка / <i>Paliurus spina-christi</i> 	Сухи и открити места. Среща се локално в землището на с. Годешево			Плодовете	Посединично	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
27.	Дрян / <i>Cornus mas L.</i> 	Повсеместно	50 000	70% - 35 000	Плодовете	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
28.	Елшовиден зърнастец / <i>Frangula alnus</i> 	Покрай реки и мочурища			Кора	Поединично	Лични нужди	Определяне на годишна квота за ползване
29.	Къпина / <i>Rubus fruticosus</i> 	Из просветлени гори, храсталаци и поляни	Плод – 50 000	70% - 35 000	Листа	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
			Листа – 50 000	70% - 35 000				

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
30.	Обикновена леска / <i>Corylus avellana</i> 	Повсеместно в горския фонд	Стрък – 50 000	70 % - 35 000	Листата и плодовете	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
			Кори – 50 000	40% - 20 000				
31.	Люляк / <i>Syringa vulgaris</i> 	Расте из храсталаци и по сухи каменисти и скалисти места			Цветовете	Посединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
32.	Малина / <i>Rubus idaeus</i> 	Из просветлени гори, храсталаци и поляни	Плод – 50 000	70% - 35 000	Листа	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
			Лиса – 50 000	70% - 35 000				

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
33.	Мечо грозде / <i>Arctostaphylos uva-ursi</i> 	Расте по сухи каменливи и скални поляни в пояса на иглолистните гори			Листа и плодове	Посединично	Лични нужди	Определяне на годишна квота
34.	Смрадлика / <i>Cotinus coggygria</i> 	Среща се на сухи и каменливи терени	Листа – 50 000	70% - 35 000	Листа	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
35.	Трънка / <i>Prunus spinosa</i> 	Расте из храсталаци и редки гори в Подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела	Плод – 50 000	70% - 35 000	Плодовете	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
			Цвят – 50 000	70% - 35 000				

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
36.	Червена хвойна / <i>Juniperus oxycedrus</i> 	По сухи и припечни скалисти и тревисти места			Плодовете, листата и кората на стеблото на растение	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
37.	Шипка / <i>Rosa canina</i> 	Расте из храсталаци и редки гори	Плод – 50 000	70% - 35 000	Плодовете	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
Тревисти растения								
38.	Черен блян / <i>Hyoscyamus niger</i>	Расте по сметища, буренливи места, край потоци, реки и блата			Листа събрани по време на цъфтежа	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
39.	Боянка / <i>Erysimum diffusum</i> 	Расте по сухи тревисти места, каменисти, скалисти, силикатни и варовити терени			Стрък, който се събира по време на цъфтежа и семената	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
40.	Бъз нисък (бъзак) / <i>Sambucus ebulus</i> 	Расте по тревисти места и храсталаци	Цвят – 50 000	70% - 35 000	Корен и плод	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
			Плод – 50 000	70% - 35 000				

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
41.	Ветрогон / <i>Eryngium campestre</i> 	Из пасища и сухи ливади			Корени и стръкове	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволятелно за странични ползвания
42.	Глухарче обикновено / <i>Taraxacum officinale</i> 	Из ливадите и пасищата	Корени – 50 000	70% - 35 000	Корените	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволятелно за странични ползвания
			Стрък - 50 000	70% - 35 000				
			Листа - 50 000	70% - 35 000				
43.	Родопска горска майка / <i>Lathraea rodopaea</i>	Паразитира върху корените на леските, бука, смърча, белия бор, елшите и др. дървесни видове				Във влажни сенчести годи до 1500 м. н. в.	Забранен	Забранен за събиране. Включен в Червената книга на България т.1 с категория рядък, и в списъка на IUCN с категория R (рядък вид),

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								балкански ендемит
44.	Пролетен горицвет / <i>Adonis vernalis</i> 	Расте по сухи ливади, пасища и каменисти местности			Стръкове	Поединично	Лични нужди	Определяне на годишна квота
45.	Гръмотрън / <i>Ononis spinose</i> 	Тревисти местности и храсталаци	Корени - 50 000	40% - 20 000	Корени	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
46.	Ливадна детелина / <i>Trifolium pratense</i> 	Тревисти местности и храсталаци			Корени	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
47.	Същинско сньовче / <i>Galium verum</i> 	Повсеместно	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Стрък	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
48.	Женска папрат / <i>Athyrium filix-femina</i>	По влажни храсталаци и поляни			Коренище и листа	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
49.	Теснолистен живовляк / <i>Plantago lanceolata</i> 	Расте из ливади и пасища по сухи и песъчливи места	Листа – 50 000	70% - 35 000	Листата, семената и пресният сок	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
50.	Широколистен живовлек <i>Plantago major</i>	Расте из ливади и пасища по сухи и песъчливи места	Листа - 50 000	70% - 35 000	Листата, семената и пресният сок	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
51.	Синя жлъчка / <i>Cichorium intybus</i> 	Расте по сухи тревисти места из цялата страна	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Корените, извадени през есента, и стръковете	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
			Плод – 50 000	70% - 35 000				
52.	Жълтурче / <i>Ranunculus ficaria</i> 	Расте по ливади, пасища, влажни места			Използват се листата	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
53.	Зайча сянка / <i>Asparagus officinalis</i> 	Из влажните тревисти места и храсталаци			Коренището	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
54.	Рожецовидна звъника / <i>Hypericum cerastoides</i> 	По сухи тревисти, каменливи и горски места			Стрък	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
55.	Кървавочервен здравец / <i>Geranium sanguineum</i>	По сухи, тревисти, каменисти и храсталачни места			Стрък и коренище	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
56.	Обикновен здравец / <i>Geranium macrorrhizum</i> 	Из влажните сенчести места, каменисти места			Стрък и коренище	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
57.	Змийско мляко / <i>Chelidonium majus</i> 	Среща се из каменливи, влажни, сенчести места, из храсталаци и разредени гори	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Използват се стръковете. Събира се цялата надземна част малко преди разцъфтяване	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
58.	Лечебна иглика / <i>Primula veris</i> 	Повсеместно			Корен	На петна	Ограничен	Определяне на годишна квота
59.	Лечебен камшик / <i>Agrimonia eupatoria</i> 	Расте навсякъде из храсталците и ливадите	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Стръковете	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
60.	Обикновена кандилка / <i>Aquilegia vulgaris</i>	Среща се в гори, разпространени в диапазон 1000-1500 м. н. в.			-	По единично	Забранен	Забранен за събиране. Включен в Червената книга на България т. 1 с категория рядък, балкански ендемит

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
61.	Жълт кантарион / <i>Hypericum Perforatum</i> 	Расте из цялата страна по тревисти места, из храсталаците и сечища	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 см от върха. Не трябва да се събират прецъфтели стръкове	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
62.	Обикновено киселиче / <i>Oxalis acetosella</i>	По влажни, сенчести, песъчливи и крайпоточни места			Листа	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
63.	Лечебна комунига <i>/ Melilotus officinalis</i> 	Расте по влажни тревисти места	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Изсушените връхни стебла с листата и цветовете. Събира се от месец май до месец август	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
64.	Обикновена коприва / <i>Urtica dioica</i>	Покрай реки и потоци	Стрък – 50 000	70% - 35 000	С лечебна цел се използват листата и коренищата	На петна	За производство	Указание в разрешително за

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
			Корени – 50 000	40% - 20 000			ни и лични нужди	странични ползвания
65.	Кукуряк / <i>Helleborus odorus</i> 	Расте в гори, храсталаци и по поляни в предпланините и планините до 1500 м. н. в. в много райони на страната			Използват се коренището с корените	На петна	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
66.	Черно куче грозде / <i>Solanum nigrum</i> 	Расте по изоставени буренливи и необработваеми места	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Отровно е цялото растение	По единично	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
			Плод – 50 000	70% - 35 000				

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
67.	Къклица / <i>Agrostemma githago</i> 	Посеви и буренливи места			Семена (отровни)	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
68.	Лазаркиня / <i>Asperula odorata</i> 	Расте из сенчести и влажни гори			Листата	На петна	Лични нужди	Определяне на годишна квота за ползване
69.	Лайка / <i>Chamomilla recutita</i> 	Расте по ливади, поляни, пасища, около населени места из цялата страна	Цвят – 50 000	70% - 35 000	Цветните кошнички	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
70.	Лечебен лопен / <i>Verbascum phlomoides</i> 	Из храсталаци	Листа – 50 000	70% - 35 000	Цвят	На петна	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
71.	Лудо биле / <i>Atropa belladonna</i> 	Гори и храсталаци			Цялото растение	Поединично	Лични нужди	Определяне на годишна квота
72.	Пълзящо лютиче / <i>Ranunculus repens</i>	Влажни места			Стрък	На петна	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
73.	Магарешки бодил / <i>Onopordum acanthium</i> 	Расте по ливади, поляни и сухи каменисти места	Цвят – 50 000	70% - 35 000	Цветните кошнички	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
74.	Маточина / <i>Melissa officinalis</i> 	Расте из храсталаци и редки гори, по тревисти и каменисти места из цялата страна			Листата и цъфтящите части на стъблото	Посединично	За производство и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
75.	Машерка / <i>Thymus sp. Diversae</i> 	Расте по ливади, край пътица, гори и каменисти места	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Стрък	На петна	За производство и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
76.	Блатна мента / Mentha pulegium 	Повсеместно покрай реки и потоци			Листата	Поединично	За производство и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
77.	Обикновена мента (див джоджен) / <i>Mentha spicata</i>	Повсеместно покрай реки и потоци			Листата	На петна	За производство и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
78.	Синя метличина / <i>Centaurea cyanus L.</i> 	Расте като плевел сред посевите и по тревисти места			Цветове	На петна	За производство и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
79.	Есенен минзухар / <i>Colchicum autumnale</i> 	Тревисти места, в храсталаци, ливади			Семе	Поединично	За производство и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
80.	Горска млечка / <i>Euphorbia amygdaloides</i> 	Гори и храсталаци			Листа и стебло	Поединично	За производство и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
81.	Момина сълза / <i>Convallaria majalis</i> 	Расте из светли широколистни гори и храсталаци, в равнините и планините			Стръковете и листата	Поединично	Лични нужди	Определяне на годишна квота за ползване
82.	Миризлива момкова сълза / <i>Polygonatum odoratum</i>	Расте из горите и храсталаци на цялата страна			Коренището в пресен или изсушен вид	Поединично	За производство и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
83.	Мъжка папрат / <i>Dryopteris filix-mas</i> 	Влажни гори и храсталаци			Коренището	На петна	За производство и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
84.	Вълнест напръстник / <i>Digitalis lanata</i>	Тревисти и каменисти места			Листата	На петна	За производство и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
85.	Овчарска торбичка / <i>Capsella bursa-pastoris</i> 	Повсеместно по поляни и ливади	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Стръкове	На петна	За производство и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
86.	Родопско омайниче / <i>Geum rhodopaeum</i> 	Влажни ливади и край потоци			Листата	По единично	Забранен	Забранен за събиране

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
87.	Червено омайниче / <i>Geum coccineum</i> 	Влажни ливади и край потоци			Листата	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
88.	Германски оман / <i>Inula germanica</i> 	Влажни поляни			Корен	Поединични	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
89.	Сребрист очиболец / <i>Potentilla argentea</i>	Повсеместно			Коренище	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
90.	Паричка / <i>Bellis perennis</i> 	Расте из тревистите и храсталците на цялата страна			Листа и цветове	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
91.	Панчичева пищялка / <i>Angelica pascicii</i> 	Расте край планински потоци и реки			Корен и плодове	На петна	Лични нужди	Определяне на годишна квота за ползване

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
92.	Подбел / <i>Tussilago farfara</i> 	Расте по влажни ниви, сипей изкопи, реки, потоци и др.	Листа – 50 000	70% - 35 000	Използват се листата и цветните кошнички	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
93.	Жълто подрумиче / <i>Anthemis tinctoria</i> 	Расте из храсталачни, тревисти, песъчливи и каменисти места и по нарушени и рудерализирани места			-	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
94.	Бял равнец / <i>Achillea millefolium</i>	Расте по тревисти места, по ливади, между храстите в цялата страна и над 1000 м. н. в.	Стрък – 50 000	70% - 35 000	За лечебна цел се използват цветните кошнички и надземната част	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
			Цвят – 50 000	70% - 35 000				
95.	Жълт равнец / <i>Achillea clypeolata</i> 	Расте по скалисти, каменисти, затревени и храсталачни места			-	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
96.	Репей / <i>Arctium lappa</i>	Расте по влажни, необработени и буренливи места, из гори и храсталаци	Стрък – 50 000	70% - 35 000	За лечебна цел се използва корена	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
97.	Безстъблена решетка / <i>Carlina acanthifolia</i> 	Расте по сухи тревисти и каменливи места			За лечебна цел се използва корена	Поединично	Лични нужди	Определяне на годишна квота за използване
98.	Риган / <i>Origanum vulgare</i> 	Из храсталаци, по каменливи места и в редки гори			Използват се цветоносните връхни части	На петна	Лични нужди	Определяне на годишна квота

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
99.	Лечебен росопас / <i>Fumaria officinalis</i> 	Тревисти места	Стрък – 50 000	70% - 35 000	Листа	На петна	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
100	Салеп / <i>Orchis morio</i> 	Из тревисти места и храсталаци			Грутка	Поединично	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
101	Лечебно сапунче / <i>Saponaria officinalis</i>	Из тревисти места и храсталаци			Корен и стрък	На петна	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
102	Синчец / <i>Scilla bifolia</i> 	Из тревисти места и храсталаци			Луковица	Поединично	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
103	Татул / <i>Datura stramonium</i> 	Ливади и храсталаци			Листата	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
104	Трицветна теменуга / <i>Viola tricolor</i> 	Сухи тревисти места			Стрък	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
105	Горски хвощ / <i>Equisetum sylvaticum</i> 	По влажни ливади и храсталаци	Стрък - 50 000	70%-35 000	Стъблото	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания
106	Червен кантарион / <i>Centaureum erythraea</i>	Из тревисти места и храсталаци			Стрък	На петна	За производствени и лични нужди	Указание в разрешително за странични ползвания

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

№	Вид	Местообитание	Прогнозно количество		Употребяема част	Срещаемост	Добив	Мярка за опазване
			Кг.	%				
								
107	Българско шапиче / <i>Alchemilla bulgarica</i> 	Из тревисти места и храсталаци			Листата	Поединично	Лични нужди	Определяне на годишна квота за ползване
108	Горска ягода / <i>Fragaria vesca</i> 	Повсеместно	Плод - 50 000	70% - 35 000	Листата	На петна	За производстве ни и лични нужди	Указание в позволително за странични ползвания
			Листа - 50 000	70% - 35 000				

Източник: РДГ Благоевград, ТП „ДЛС Дикчан“, Община Сатовча

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия, извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволение за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позволение не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – общинска собственост. Позволение не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Позволеното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения, позволение за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

- а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
- б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
- в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволение се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. областния управител, когато ползването е от земеделски земи - държавна собственост, в границите на населените места и в поземления фонд, след заплащане на такса в областната администрация;

4. директора на дирекцията на националния парк, когато ползването е от териториите и акваториите на националните паркове, след заплащане на такса в съответната дирекция;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

5. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

6. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

7. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения, таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Позволително за ползване на лечебни растения се издава от кмета на общината, когато ползването е от земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места – общинска собственост, както и от териториите в строителните граници на населените места, независимо от предназначението им, след заплащане на таксата.

Позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

При издаването на позволителни на територията на Община Сатовча се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ - Смолян за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ - Смолян;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок - до 31 януари, за представяне в РИОСВ - Смолян на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на територията на община Сатовча;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляря на разрешителното за ползване.

Ползвателят на разрешителното за ползване на лечебни растения е длъжен да:

- Да не се допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в разрешителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus* L.), Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.), Горичвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дялянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*), Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum* Crantz), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica* Grisb.), Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) letswaart), Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis* sp. *diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L.selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.).

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Под специален режим на опазване и ползване се поставят отделни диворастващи лечебни растения, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществува заплаха за естественото им разпространение в природата. Със Заповед № РД-162 от 25.02.2021 г. на министъра на околната среда и водите са определени допустимите за събиране количества билки от 11 вида лечебни растения от естествени находища извън територията на националните паркове – лечебна иглика, червен божур, лазаркиня, лудо биле, лютива тлъстига, кисел трън, лечебен ранилист, шапиче, решетка безстъблена, бял пелин (катраника) и зърнастец елшовиден.

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.¹ Изключенията не се прилагат за пирински (мурсалски, алиботушки) чай (Sideritis scardica Griseb.).

Ежегодно за съответната календарна година, министърът на околната среда и водите издава Заповед за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения. Режимът на опазване и ползване се прилага за видове, чиито ресурси проявяват трайна тенденция за намаляване и съществуваща заплаха за естественото им разпространение в природата. С тази заповед се определят допустимите за събиране количества от 11 билки (кг сухо тегло) от естествени находища, извън територията на трите Национални парка. Към тях спадат лечебна иглика, червен божур, бял пелин, лазаркиня, лудо биле и други. На база Заповедта на министъра, през 2020 г. РИОСВ-Смолян е дала квота за лечебни растения под специален режим на ползване на един билкозаготвителен пункт, находящ се в с. Момчиловци, община Смолян, като единствен заявител, за цвят иглика – 60 кг.

Лечебните растения в естествените им находища, се опазват от увреждане или унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им ползване, като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържане и съхраняване на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания и на популациите от видове лечебни растения, както и контрол по отношение устойчивото им ползване и оценка състоянието на естествените им находища.

В РИОСВ – Смолян има регистрирани 9 билкозаготвителни пункта и 2 пункта за изкупуване на билки за нуждите на производството, извършващи дейности на територията на общините: Смолян, Девин, Доспат, Чепеларе и Неделино.

За периода 2014-2020 г. няма издадени разрешителни за събиране на лечебни растения на територията на община Сатовча.

¹ Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковичи или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“

IV. *Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове*

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

За изпълнение целите на ПООС 2021-2028 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Сатовча, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;

- Участие на обществеността по вземане на решения, във връзка с опазване на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

В границите на община Сатовча попадат частично една защитена местност и четири защитени зони, а един поддържан резерват попада изцяло.

Защитени територии:

- Поддържан резерват „Конски дол“ е обявена със Заповед № 2079/24.07.1962 г. на Главното управление на горите, бр. 71/1962 на Държавен вестник, прекатегоризирана със Заповед № 380/15.10.1999 г. на Министерство на околната среда и водите и с актуализирана площ със Заповед №РД-784/13.10.2014 на Министерство на околна среда и водите, бр. 93/2014 на ДВ. Местността е с площ от 34,3 ха. Обявена е с цел опазването на вековна смесена буково-смърчова гора. Резерватът разполага с План за управление, регламентиращ контрола на дейностите.
- Защитена местност „Манастирището“ - обявен със Заповед № РД-423/18.06.2007 г. на Министерство на околната среда и водите, бр. 61/2007 на ДВ и с актуализирана площ посредством Заповед № РД-773/24.09.2020 г., бр. 89/2020 на ДВ. Местността е с площ от 77,16 ха. В рамките ѝ е въведен следният режим на дейностите:
 - Забранява се строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа;
 - Забранява се разкриване на кариери, изменянето на водния режим, замърсяването с химически вещества, промишлени и битови отпадъци;
 - Забранява се използване на химически средства за растителна защита;
 - Забранява се лагеруване и палене на огън извън определените места;
 - Забранява се ловуване;
 - Забранява се залесяването с неприсъщи за района дървесни видове;
 - Разрешава се извеждане на сечи, предвидени в горите със специално предназначение;
 - Разрешава се провеждане на ловностопански мероприятия;
 - Разрешава се паша на домашни животни /без кози/ в определените с лесоустройствения проект пасищни площи и в поземления фонд;
 - Разрешава се косене на сено.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА САТОВЧА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.
Приложение №2. Раздел „Лечебни растения“**

Защитени зони:

- Защитена зона BG0001030 „Родопи – Западни“ обявена с Решение №611 от 16.10.2007 г. (ДВ, бр. 85/2007 г.) и изменена с Решение №811 от 16.11.2010 г., бр. 96/2010 на Държавен вестник, с обща площ 272 851,4 ха.
- Защитена зона BG0002063 „Западни Родопи“ – обявена със Заповед №РД-835 от 17.11.2008 г. (ДВ, бр. 108/2008) и с увеличена площ с Решение №335 от 26.05.2011 г. (ДВ бр. 41/2011) и Заповед №РД-890 от 26.11.2013 г. (ДВ бр. 107/2013), с обща площ 133 384,78 ха.
- Защитена зона BG0000220 „Долна Места“ - обявена с решение №802 от 04.12.2007 г., бр. 107/2007 на Държавен вестник, обща площ 9 514,7 ха.
- Защитена зона BG0002076 „Места“ - обявена със Заповед №РД-532 от 26.05.2010 г., бр. 51/2010 на Държавен вестник, с обща площ 20 426,64 ха.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

Наредбата за опазване на околната среда и управление на отпадъците на територията на община Сатовча, приета с Решение № 465/29.05.2014 година на Общински съвет Сатовча, съдържа раздел „Опазване на биологичното разнообразие, защитените територии и ландшафта на територията на общината“, в който са определени начините за събиране на лечебни растения, както и забраните и ограниченията за събирането и ползването им.

В Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Сатовча да са определят такси за издаване на разрешително за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.